

Dünyada milyonlarla təhsilənin öyrənmə imkanlarını məhdudlaşdıran COVID-19 bir sıra ölkələrin təhsil sistemləri üçün ciddi problemlərin, həm də innovativ axtarış və yanaşmaların əsasını qoyub. Görünən odur ki, sosial təcridin davam etdiyi müddətdə milli təhsil sistemləri onlayn tədris texnologiyalarından geniş faydalanmaqda israrlıdır. Ümumdünya İqtisadi Forumun növbəti tədqiqatı onlayn təhsilin gələcəyi perspektivində dünyanın ən güclü informasiya-kommunikasiya texnologiyalarını tədrisə gətirən Cənubi Koreya təcrübəsinə həsr olunub.

Distans təhsilin gələcəyi

Oruc MUSTAFAYEV

Onlayn təhsilə hamar keçid

Ümumdünya İqtisadi Forum qeyd edir ki, yeni pandemik situasiya Cənubi Koreya məktəblərini və universitetlərini onlayn təhsilə keçməyə məcbur etdi. Ölkənin onlayn təhsilə keçidi əsasən hamar idi və bunun səbəbi aydındır: Cənubi Koreya dünyanın ən yaxşı IT infrastrukturlarından birinə malikdir.

Pandemiyadan əvvəl ölkədə 4G mobil texnologiyasının əlçatanlığı 99% həyata keçirilmişdir, 5G isə tətbiq olunma mərhələsindədir. Bundan əlavə, ailələrin təxminən 75%-i kompüterlərlə, 99,5%-i isə internetlə təmin olunmuşdur. Təhsilin ölkədə milli prioritetliyi onlayn təhsilin asan həyata keçirilməsini, tələbə və müəllimlər tərəfindən bu rejimin geniş tanınmasını qəbul etməyə imkan verir.

Cənubi Koreya hökuməti bu çətin dövrlərdə təhsilin davamlılığını təmin etmək üçün bütün səylərini göstərmişdir. Hökumət dövlət infrastrukturunu genişləndirməklə elektron təhsil platformalarının milyonlarla tələbəyə dəstək olmaq imkanlarını artırır. Bundan əlavə, hazırda müəllimlərlə eksperimental təlim və mentorluq programını təqdim etməklə pedaqoji potensialın artırılmasına kömək edir. Müəllimləri onlayn təhsil haqqında fikirlərini və məlumatlarını bölüşməyə sövq edən “10.000 representativ müəllimlərdən ibarət cəmiyyət”in yaradılması buna misal ola bilər. Hökumət eyni zamanda müvafiq rəhbər prinsipləri bölüşür və onlayn təhsil platformalarından istifadə etməkdə müəllimlərə, valideynlərə və şagirdlərə real vaxt rejimində dəstək verir, həmçinin rəqəmsal fərqlərin aradan qaldırılması üçün özəl sektorla işləyir. Bundan əlavə, o, icarəyə götürülən elektron qurğularını sifir dəyərinə endirərək tələbəyə təqdim edir və bu siyasəti təhsil müəssisələrinə təklif edərək imkansız tələbələrə onlayn siniflərə daxil olmasını təmin olunur.

Həm şagirdlərin, həm də müəllimlərin texniki bacarıqları çatışmır

Lakin Cənubi Koreyanın təsirli IT infrastrukturunu və hökumətin onlayn təhsilin tətbiqinə dair aktiv addımları

Ümumdünya İqtisadi Forum:

Onlayn təhsil infrastrukturunu dəstəkləyən siyasət aparmaq lazımdır

onlayn təhsilin geniş tanınmasına səbəb olur. Məsələn, son sorğu tələbələrə onlayn təhsil təcrübəsindən çox aşağı səviyyədə məmnunluğunu göstərir, hətta tələbələrə 50%-i ikinci sementrdə tətilləmə imkanlarını nəzərdən keçirirdi. Bu tələbələr narazılıqlarının əsas səbəbləri kimi dərslərin keyfiyyətinin aşağı olmasını (37,9%) və təhsil haqqının qənaətbəxş (28%) olmadığını göstərmişlər. Bundan əlavə, onlayn tədris mühitində səmərəli qarşılıqlı fəaliyyət göstərmək üçün həm şagirdlərin, həm də müəllimlərin texniki bacarıqları çatışmır. Bu, təəccüblü

deyil, çünki həm tələbələr, həm də müəllimlər onlara distans təhsil mühitində qarşılıqlı əlaqənin necə qurulmalı olduğunu öyrədilmədiyini bildirmişlər. Bundan əlavə, onlayn təhsil üçün standartlaşdırma siyasətinin olmaması məktəblər arasında əməliyyatların müxtəlifliyinə səbəb olub ki, bu da təhsil fərqlərini daha da artırır.

Beləliklə, onlayn platforma və texnologiyalar əyani dərslərdə olduğu kimi, təhsil məzmununu səmərəli şəkildə təqdim etməyə hazır deyil. Mühəndislik ixtisaslı ali məktəblərdə işlər daha da pisləşir; müxtəlif universitetlərin mü-

həndislik fakültələrinin tələbələri və müəllimləri arasında keçirilmiş sorğuda onların 33%-i dərslərin səmərəsiz olduğunu bildirdi. Rəyi soruşulanların yalnız 5%-i dərslərdən məmnun qaldığını ifadə etdi. Elm və texnika üzrə professorların 42%-i qeyri-məmnun olduğunu, yalnız 12%-i razılığını ifadə etdi. Bu məlumatlar göstərir ki, bəzi dərslərin azad rejimdə keçirilməsi daha yaxşıdır. Virtual realıq bir həll kimi təklif olunsaydı, bu texnologiyaları praktikada həyata keçirmək bir müddət çətin olardı. Eyni şəkildə universitet rəhbərləri ali məktəblərdə islahatların həyata keçirilməsi və tədris məzmununun hazırlanmasında çətinliklər çəkirlər. Universitetlər maliyyə resurslarının idarə edilməsi, onlayn təhsilin həyata keçirilməsində dövlət dəstəyinin olmaması və texnologiyaların təhsilə tətbiqinə qarşı geniş yayılmış müqavimətin tənzimlənməsi kimi bəzi digər problemlərlə də üzləşirlər.

Onlayn təhsil məhdudiyyətləri

Bundan başqa, aydın olur ki, universitet təhsilinin bəzi cəhətləri, o cümlədən tələbələrə həmyaşları ilə və professorlarla qarşılıqlı əlaqəsi, yataqxanada tələbə həyatı və tələbə oyunları məhdudlaşdırıla bilməz. Buna görə də universitetlər və kolleclər son vaxt-

layn kurslar (MOOC) və kompüter elmləri sahəsində onlayn magistratura kursları bu maraqlı imkanları ehtiva edir. Cənubi Koreya bu eranın başlanmasına çoxdan hazırlaşır; məsələn, Elm və İKT Nazirliyi universitetlərə yönəlmiş və ictimaiyyətə əlçatan olan K-MOOC tətbiq etmişdir.

Sistem dəyişikliklərinin zəruriliyi

Ümumdünya İqtisadi Forumu görə, belə bir ümumi fikir yaranır ki, təhsilin gələcəyi “hibridlik”dir. Lakin bu həyəcənli gələcəyi həyata keçirmək üçün hökumətlər infrastruktur və əlçatan tədbirlərdən kənar çıxan təhsil islahatlarına diqqət yetirməlidirlər. Cənubi Koreyanın nümunəsi göstərir ki, təhsilin islahatı onlayn platformalar, süni intellekt və bulud hesablamaları daxil olmaqla, təhsil sistemlərinin ayrılmaz komponentləri olmağa yönəlmiş uzunmüddətli düşüncə və sistemə dəyişikliklər tələb edir. Hökumətlər müəllimlərin, professorların, tələbələrə və valideynlərin daha geniş miqyasda təlimə cəlb olunmasına da kömək etməlidirlər.

Bundan əlavə, tədris və təhsilimizi dəyişməli; mədəniyyətin dəyişməsi və professorlar, müəllimlər, tələbələr və valideynlər üçün stimulların yaradılması üzərində inadla çalışmalı, yeni eranın tələblərinə uyğun olaraq təhsilin biznes modellərini dəyişdirməliyik. Buna görə də biz hökumətlərə və maraqlı tərəflərə texnologiya üçün əlverişli şərait yaratmağa kömək edən siyasətə diqqət yetirməyi təklif edirik ki, bu da hazırkı onlayn tədris və tədris təcrübəsinin sinonimidir. Nəticədə bu, “hibrid” təhsillə bağlı sosial etimad və razılığın inkişafına səbəb ola bilər.

İkincisi, onlayn təhsil infrastrukturunu dəstəkləyən siyasət aparmaq lazımdır - məsələn, platforma, qurğular, sistemli və sosial dəyişikliklərə yönəlmiş siyasətlə yanaşı internetə qoşulmaq təmin olunmalıdır. Sonuncular onlayn təhsil sahəsində tələbələrə, müəllimlərin və məktəb heyətinin hazırlanması üçün tədris programlarının tətbiqi, universitet sistemlərinin islahatı və müəssisələrin əməkdaşlığının təşviqi kimi imkanların genişləndirilməsini əhatə edir.

Nəhayət, maraqlı tərəflərlə məsləhətləşmələrdən sonra məsafədən təhsilin hüquqi əsasını yaratmağa və müxtəlif təhsil müəssisələrində onlayn təhsilin standartlaşdırılmasına kömək etməyə yönəlmiş qanunlar və qərarlar qəbul edilməlidir. Bu, müəllimlərlə tələbələr arasındakı anlaşılmaqlığı minimuma endirməyə və təhsil boşluğunu aradan qaldırmağa kömək edəcəkdir.

Sonda qeyd etmək lazımdır ki, Cənubi Koreyanın nümunəsi göstərir ki, təhsilin səmərəli onlayn çatdırılmasını təmin etmək üçün lazımı infrastrukturunu və ona girişin olması kifayət deyil.

Texnologiyalar və maraqlı tərəflərin iştirakı və qarşılıqlı əlaqəsi ilə geniş miqyaslı təhsil sayəsində açılan yeni imkanlardan istifadə etmək üçün sistemə dəyişiklik və əhatəli islahatlara ehtiyac vardır.